

Bedre Byer – Bedre Liv

Henrik Valeur, 2010

Tør arkitekter ikke forholde sig til de store udfordringer i verden?

Temaet for Verdensudstillingen 2010 i Shanghai er *bedre byer – bedre liv*.

Det handler ikke bare om at skabe bedre livsvilkår for den halvdel af menneskeheden, som allerede bor i byer, men også om at give de hundrede tusinder af mennesker, som hver dag flytter ind til byerne, mulighed for et bedre liv.

The theme of World Expo 2010 in Shanghai is Better City – Better Life. The challenge is not only improve the living conditions for half of humanity who already live in cities, but also to give hundred of thousands of people who move to cities every day a change for a better life.

Kina har bevist, at man vha. byudvikling kan løfte store befolkningsgrupper ud af fattigdom og give dem et bedre liv, inklusiv bedre job- og uddannelsesmuligheder, samt bedre sundhedsforhold. Det der er spørgsmålet er hvordan man kan gøre det på en måde så man ikke ødelægger den natur der er selve grundlaget for livet – også i byerne.

Dette er muligvis den største udfordring i verden i dag, men det er muligvis også den bedste chance for at skabe global politisk stabilitet og økonomisk vækst.

Selvom det er temaet for verdensudstillingen er det desværre ikke noget de nationale pavilloner rigtigt forsøger at forholde sig til. I stedet har landene valgt at benytte lejligheden til at markedsføre sig selv.

Den Lille Havfrue er et udmærket eksempel på hvordan turistindustrien har overtaget verdensudstillingen og fyldt den med sine pæne glansbilleder.

Den danske pavillon er udformet af BIG arkitekter, som et sneglehus uden nogen spor af sneglen. Den minder i påfaldende grad om Oprah Winfrey's portræt af den "typiske" danske bolig – helt hvid og tom.

Pavillonen indeholder dog en masse bycykler, hvilket giver den en slående lighed med et projekt af den svenske arkitektgruppe Testbedstudio til cykelparkering i Malmø fra 2007/08.

I Kina associerer man cyklen med en ikke så fjern fortid (for mange også nutid) præget af stor fattigdom, så hvis intentionen er at få kineserne til at trække cyklen frem igen, hvilket naturligvis er en rigtig god ide, så er det nok ikke så smart at vise en forældet model – heller ikke selvom den til anledningen er malet hvid. Og det bliver ikke bedre af at kineserne vælter og brækker benet, fordi man ikke har tænkt på de ikke er vant til fodbremser.

Den engelske pavillon, designet af Thomas Heatherwick, har en mere eksperimenterende men også mere symbolsk udformning – som et stykke "krøllet indpakningspapir" hvori der ligger en gave fra England til Kina. Gaven består af tusinder af frø. Hvert frø er placeret i enden af et 7.5 meter langt, lysledende plasticrør. Rørene danner tilsammen en bygning med et forunderligt udseende, som minder om et pindsvin. Indeni skaber lyset fra rørene en ikke mindre forunderlig stemning. Frøene får godt nok lys men ikke noget vand og heller ingen jord at gro i. Det er nok ikke sådan man skaber bedre liv i byerne!

En af de eneste nationale pavilloner, som forsøger at give et bud på en ny byform er – måske lidt overraskende - den hollandske. Det er overraskende fordi "den hollandske model", som Rem Koolhaas udviklede i slutningen af 1980'erne og som helt symbolsk udbrændte sidste år i Beijing, ellers i dag bliver efterlignet overalt i verden.

Den hollandske kunstner og arkitekt, John Körmeling, har skabt en pavillon, som består af en hævet, spiralformet gade hvorpå der er hægtet mindre bygninger. *Happy Street* hedder pavillonen og den indeholder faktisk mange morsomme indfald og tydelige referencer til værtsbyen Shanghai. På den måde skaber den også en vis

selvironisk distance til den nationalromantik der præger de fleste andre pavilloner. Men speciel bæredygtig er den nok ikke.

Et andet eksempel på en ny 3-dimensionel byrumstypologi er *Expo Axis*, designet af SBA Consulting og Knippers Helbig Advanced Engineering. Begge firmaer er fra Stuttgart, hvor Frei Otto var professor.

Aksen er et 1 km langt og 100 m bredt byrum i 4 niveauer (to over jorden og to under).

Jordvarme og –kulde, samt vand fra Huangpu-floden anvendes til at regulere temperaturen. Kæmpe tragtformede overdækninger og udspændte sejldug skaber skygge og opsamler regnvand, som ledes ned i bunden af ”tragtene”, hvor der kan gro grønne planter. ”Tragtene” giver også lys til de nedre etager.

Aksen er et interessant bud på en ny type byrum i en tæt by, som dog først vil vise sit virkelige potentielle efter Expo, når en ny by af højhuse vokser op omkring den.

En anden af de bygninger som vil blive liggende efter Expo er den store temapavillon, som er designet af Architectural Design and Research Institute of Tongji University. På taget er der solceller, som forventes at kunne producere 2.8 millioner kWh om året – svarende til 2500 Shanghai familiers årlige forbrug. Taget filtrerer også dagslys ned til udstillingsarealerne og opsamler regnvand, som bruges til at vande de 5.000 m² store ”grønne” ydervægge.

Der er ellers ikke gjort mange forsøg på at integrere naturen, som – efter vestligt forbillede – er forbeholdt parkerne. Her kunne man med fordel have lært af sin egen arkitekturtradition, f.eks. de berømte haver i Suzhou lige udenfor Shanghai, hvor adskillelsen mellem bygninger og natur netop er ophævet. Eller af en af Shanghais egne unge arkitekter, Hou Liang, som har foreslået at beplante den udbrændte del af CCTV komplekset i Beijing.

Den mest futuristiske bygning på Expo er muligvis Shanghai Corporate Pavilion, som er designet af Atelier FCJZ – det første private arkitektfirma i Kina, etableret i 1993 af Yung Ho Chang, nuværende rektor for arkitektskolen på MIT. Designet er

inspireret af den taoistiske filosof Zhuangzi's (ca. 4. årh. f.v.t.) fortælling om en mand der drømmer han er en sommerfugl og som da han vågner kommer i tvivl om det er noget han faktisk har drømt eller om han i virkeligheden er en sommerfugl som nu drømmer den er et menneske.

Bygningen består af tusinder af transparente plasticrør lavet af brugte CD kassetter. Den forsynes med solenergi og indsamlet regnvand anvendes til at skabe en "tåge" effekt i indgangspartierne og til at rense luften og sænke temperaturen.

Som noget helt nyt for verdensudstillingerne er der afsat et område til byer – *Urban Best Practice Area*. Her deltager Odense med deres cykelbyprojekt, som desværre er formidlet ligeså pænt og kedeligt som en gammeldags reklame for bankprodukter. Det er ærgerligt for sammenhængen mellem sundhed og byer er ellers uhyre relevant.

Det er egentlig utroligt hvordan det i så mange år er lykkedes os at slippe af sted med fuldstændig at ignorere dette.

Mens de to "danske" pavilloner således fokuserer på cyklen, som et sundhedsfremmende og miljøvenligt transportmiddel i byen, har Expo-organisationen valgt at satse på eldrevne køretøjer. Det er rart at gå rundt i et bymiljø rensset for støjen og forureningen fra benzindrevne køretøjer, men er elbiler et bæredygtigt alternativ?

Ikke hvis man spørger Pan Haixiao, som er professor i *transportation and land-use* ved Tongji universitetet i Shanghai. Ifølge ham er elbilerne, i hvert fald i Kina, mere forurenende end benzinbilerne, fordi det meste af strømmen i Kina, ligesom i Danmark, stadig kommer fra kulfyrede kraftværker.

I virkeligheden er elbilen udtryk for en udbredt tendens til at fjerne forureningen ved at flytte den et andet sted hen. Sådan som vi i den vestlige del af verden har flyttet den forurenende industri til Kina og sådan som man i Shanghai har flyttet stålproduktionen og skibsværfterne ud af byen for at gøre plads til Expo.

For indbyggerne i Shanghai er det ikke desto mindre en positiv historie, at verdensudstillingen bliver brugt til at slippe af med de sidste store industriområder inde i byen og de på den måde får en bedre by og et bedre liv!

Denne artikel har været publiceret som anmeldelse i Arkitekten, nr. 7, 2010.

This article may be copied or reprinted for noncommercial purposes as long as proper citation standards are observed (author, title, date).